

وضعیت تجارت در دوره نادرشاه و نقش استعمارگران

۱۸ شهریور ۱۴۰۳ ساعت ۱۳:۵۸

یکی از مباحث مهم اقتصادی ایران در دوره نادرشاه، کاهش و رکود تجارت خارجی ایران بود که ادامه روند اواخر دوره صفوی بود. این مسئله متأثر از خط مشی و رویکرد نظامیگری نادرشاه بحرانی تر گردید زیرا هزینه های سنگین اقتصادی - اجتماعی آن، مانع پیشرفت و توسعه اقتصادی کشور شد.

استعمارگران در دوره صفویه توانستند بر بخش هایی از کشور کنترل و تسلط یابند. پشم کرمان نمونه ای از این بخش ها است که تا سالیان سال تحت نفوذ استعمارگران باقی ماند. کمپانی های غربی توانستند این امتیاز را در دوره نادرشاه نیز همچنان حفظ کنند و منافع سرشاری از آن به دست آورند.

«در سال ۱۷۳۵ اهالی کرمان در معرض یک خراج فوق العاده به مبلغ ۷۰۰۰ تومان از جانب نادر قرار گرفتند. از آنجا که پول نقد کم بود روستاییان برای دستیابی به پول نقد، قیمت پشم را ۲۵ تنزل دادند (۵/۱۲) (محمودی در همین حال هلندی ها و انگلیسی ها به طور شفاهی توافق کردند که پشم هایی که به گونه خرده فروشی عرضه می شود به قیمت ۱۱ محمودی بخرند. قدرت انحصاری کمپانی ها آنچنان زیاد شده بود که هنگامی که دو بازرگان (یکی علی محمد، خواهرزاده مستوفی بیک و دیگری حاج علی قلی که اولی فرستاده ابراهیم خان برادر نادر بود) با ۱۵۰۰ تومان نقره برای خرید پشم قرمز و ارسال آن به گیلان، به کرمان آمده بودند. کمپانی ها توانستند با تهدید به اینکه اگر بازرگانان به دیگری پشم بفروشند آنان از خرید پشم خودداری خواهند کرد به راحتی رقیبان را از میدان بیرون کنند. قدرت انحصاری آنان به حدی بود که بازرگانان وابسته به نادرشاه نیز توان رقابت با آنان را نداشتند. به این ترتیب تجارت که عامل عمده ای در رشد و گسترش صنایع مانوفاکتوری در آغاز سرمایه داری است در دست کمپانی های سوداگر قرار می گرفت و آن انباشت اولیه ای که از طریق تجارت در جهت رشد و گسترش صنعت صورت می گیرد در دست کمپانی های هند شرقی قرار داشت.»

منبع: علیرضا ثقفی خراسانی، سیر تحولات استعمار در ایران، مشهد، نشر نیکا، ۱۳۷۵، ص ۷۱

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۴۹۷۹۸/وضعیت-تجارت-دوره-نادرشاه-نقش-استعمارگران>